

प्रांत,

मंत्रालयीन विभागातील सर्व सौचित,
सर्व विभाग प्रमुख.

क्रमांक : स्वास्थ्यारक्षी-१०८६/८/पंथरा.

सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय,
मुंबई, अदर्नांक ३ जून १९८६.

विषय : तंशायास्पद सघोटी असलेल्या शासकीय सेवकांविस्तृद करावयाच्या
कार्यवाहीबाबत...

प्रशासनातील भूष्टावारात आका घालण्याच्या दृष्टीने कोणकोणात्या
उपाययोजना करता येतील याबाबत नव्याने विवार करण्यासाठी मुळ्य सौचित्याच्या
अध्यक्षेबाबी वारेष्ठ अधिका-यांची एक बैठक आयोजित करण्यांत आली होती.
सदर बैठकीत इलेल्या चर्चेच्या अनुष्ठाने यासंविधी वैगेगळ्या मुद्रावर खालीलप्रमाणे
कार्यवाही सर्व विभागांनी करावी असे ठरले :-

१] ब-याय वेळा विशिष्ट शासकीय सेवकांविस्तृद गैरप्रकारासंविधी आरोप
करणारा पत्रे त्यांच्या वारेष्ठ अधिका-यांकडे येत असतात. निनावी पत्रांवर
कार्यवाही न करण्याऱ्ये सर्वसाधारण घीरण असले तरी तेव्हा स्खादा विशिष्ट
शासकीय सेवकाच्या कार्यालयीन कामकाणाबाबत वारंवार तकारी अथवा आरोप
करणारा पत्रे येतात तेव्हा असां पत्रे निनावी असली तरी त्यांची दखल घेऊ
संदीर्घत सेवकावर लक्ष ठेवणे अथवा गरंज वाटल्यास त्यावेबाबत रेतसरणे गोपनीय
चौक्कां देखील करणे योग्य ठरते. असा वौक्कांमध्येच काही वेळा भूष्टावर
उद्धकीस येण्याची शक्यता असते. तंशायास्पद सघोटीच्या शासकीय सेवकाबाबत
ज्या-ज्या वेळी काही माहिती शासनापुढे उपलब्ध होईल त्या-त्या वेळी असा
माहितीचा भागेवा घेऊ भूष्टावारात आका घालण्याचा जाणांवूर्वक प्रयत्न
करणे आवश्यक आहे. मात्र सूडाच्या भावनेने स्खादा शासकीय सेवकाच्या हात
घुञ्ज मागे लागावे असा शासनाचा बदलेचा नाही.

२] ज्या शासकीय सेवकाची सघोटी तंशायास्पद आहे असा सेवकांना
जनाहितास्तप मुदतपूर्व सेवांनवृत्त करण्यातंबंधीचो कार्यवाही करता येईल काय याचा
देखील विवार करण्यांत यावा. ज्या प्रकरणां तंशायास्पद सघोटीचे असे शासकीय

सेवक ५०/५५ वष्टिपेक्षा कर्मी वंयाये असतोल व महणून त्याये विस्तृद महाराज्ञ नागरी सेवा [३०नवृत्ती वेतन] नियम, १९८२ च्या नियुमश० [४] विवाह नियम ६५ अन्वये कार्यवाही करणे शक्य होत नसेल अशा प्रकरणी त्यायेविस्तृद शिस्तभावो कार्यवाही करण्याबाबत वियार करता घेईल.

३] संशायास्पद सवोटी असलेल्या शातकीय सेवकांबाबत मुदतपूर्व सेवांनवृत्तीची कार्यवाही करावयाची शात्पात त्यांची सवोटी संशायास्पद असल्याया पुरावा अशा सेवकांच्या गोपनीय आभौद्यामध्ये अथवा इतरत्र मिळणे आवश्यक आहे. जैव्हा असा पुरावा गोपनीय अहवालांमधून मिळत नाही तेंच्या घौक्कां अहवाल, नरीक्षणाभवाल इत्यादी मार्गाने तो मिळविला पाऊऱ्है; आणि पुनोर्विलोकन सांमर्तीसमोर मिळिला पाऊऱ्है. अशा वैकी शातकीय सेवकांच्या हालवाली-विक्षी आणि त्यांनी प्रमाणाबाहेर जास्त मात्रता मिळविली असल्यास त्यातंबंधी लाचलुचपत विरोधी केंद्राचे अहवाल सहार्यमुक्त होतात. यासाठी संवैधत विभागप्रमुखांनी जाणीवपूर्वक प्रयत्न कर्त्त अशांमार्हता मिळविली पाऊऱ्है. संखादा शातकीय सेवकाची सार्वजनिक छ्याती घाँगली नसेल तर त्याचो प्रथम कर्मी महत्वाच्या पदावर बदली घरण्यात यावी आणि तंत्र त्याच्याविस्तृद खारवाई करता घेईल.

४] विभागातोल कामकाजाये स्वरम विवारात घेता ब-याच विभाग-मध्ये मौऱ्या प्रमाणावर सांहित्य खरेदी करावे लागते. अशा सांहित्य खरेदीच्या व्यवहारामध्ये भूष्टावारात बराच वाच मिळू शाकतो. काढै घेला गरजेपेक्षा जास्त प्रमाणात सांहित्य खरेदी कर्त्त ठेवले जाते. परिणामी शातकीय निधी अडकून राहातो. याताठी प्रत्येक विभागाने विशेषतः पाठबंधारे विभाग, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, सी. स्स. पी.ओ. इत्यादी विभागानी त्या त्या विभागांमध्ये "खरेदी सांमर्ती" नेमण्यावूचित विवार करावा. तसेच गरजेपेक्षा जास्त सांहित्य खरेदी केल्याबाबती प्रकरणे शांतिमुक्त काढण्यासाठी आणि भूष्टावाराची प्रकरणे हडकून काढण्यासाठी प्रत्येक विभागाने दक्षता यंत्रणा देखेल उभारावी.

५]-[अ] जैव्हा संखादा सेवकांविस्तृद विभागीय घौक्कां अथवा न्यायालयीन छला वालु असेल व अशा सेवकांला मुदतपूर्व सेवांनवृत्त करण्याचा प्रस्ताव करण्यांत येत असेहा तेंव्हा मुदतपूर्व रेवांनवृत्तीची

कारणो विभागीय चौक्षां अथवा न्यायालयीन छल्ल्यामधील कारणापेक्षा और भन्न असली पाहोचे. संखायात्पद संघोटीच्या सेवकांना महाराष्ट्र नागरी सेवा [निवृत्तीपैतन] नियम १९८२ मधील नियम १० [४] अथवा नियम ६५ अन्वये मुदतपूर्व सेवा निवृत्त करता येते हैं जरी खेरे अंतले तरी अशा प्रकरणामध्ये जाणीवपूर्वक निर्णय त्या त्या प्रकरणाच्या गुणवत्तेनुसार घेणे आवश्यक आहे. कारण सखाया इत्यालकोय सेवकांविस्तृद गम्भीर स्वस्थाच्या आरोपाखाली विभागीय चौक्षां अथवा न्यायालयीन छल्ला यालू अंतराना अशा सेवकास, त्याच्यांविस्तृद आरोप तिथ्ये होण्यासारखे. असले तरी मुदतपूर्व सेवा निवृत्त फेल्यास अशा प्रकरणांविभागीय चौक्षां अथवा न्यायालयीन प्रकरणाच्या निकालानंतर त्याता होणा-या तंभाच्ये विशेषज्ञ त्याची आपोआपच लुडका होते. इतकेच नटै तर अशा सेवकाला मुदतपूर्व सेवा निवृत्तीमुळे पूर्ण निवृत्ती पैतन देखील निवृत्ती व पारणामी त्याची मुदतपूर्व सेवा निवृत्ती त्याता फायदेशीर ठरते.

[ब] ज्या सेवकांच्या विस्तृद विभागीय चौक्षां वालू आहे, परंतु विभागीय चौक्षां मधील कारणांव्यांतीरकत कोणतोही गोष्ट त्याच्या विरोधात आढळून आलेली नाही त्यापेक्षावत मुदतपूर्व सेवा निवृत्तीचा उपाय अंमलात न आणता विभागीय चौक्षांमध्ये जी निष्पत्ती होईल त्याप्रमाणे कार्यवाही होऊ देणे इष्ट आहे.

[क] मुदतपूर्व सेवा निवृत्तीमुळे अशा सेवकांविस्तृद न्यायालयात प्रतीवित असलेल्या फौणदारो छल्ल्यावर कोणताही पारणाम होणार नाही. तसेव मुदतपूर्व सेवा निवृत्ती ज्यां कारणास्तव केलो असेल त्या कारणापेक्षा वेगळ्या कारणांसाठी आढोळात फेलेल्या विभागीय चौक्षांवर देखील मुदतपूर्व सेवा निवृत्तीचा पारणाम होणार नाही.

[द] संखायात्पद संघोटीच्या सेवकांना हुड्कून काढण्यासाठी आणि भ्रष्टाचाराला आठा घालण्यासाठी विभागाच्या बाहेरील अधिकायांच्या सेवेची गरज आहे असे सखाया विभागास वाटत असल्यास, अशा विभागाने अशा अधिकायांच्या नियुक्तसाठीं योग्य पदे; त्यांची पैतनेप्रेणा, त्यादि सेवाप्रवेशा नियम, व बाहेरच्या विभागातील कोणत्या तंबर्गातील अधिकारी अशा पदावर बंदली मार्ग नियुक्त करणे इक्क्या आहे या सर्व मार्गांतीतह योग्य प्रस्ताव तामान्य प्रशासन विभागाकडे पाठवल्यात विवार करता येईल. अते प्रस्ताव पाठविताना संविधान विभागांसाठी विवार विनिमय करून मगच प्रस्ताव तामान्य प्रशासन विभागाकडे पाठवावा. याताठी

सदर विभागातील काही पदे आत्मांगत ठेवून तेवढीच अधिक्षम्य पदे त्या विभागात निर्माण करून हा प्रश्न सोडविता येऊ शकेल. विषयांषतः ही उपाय प्रोजेक्ट परिवहन विभाग, दुग्ध विकास विभाग, दार्सनिकी व जकात इत्यादी खात्यामध्ये राबोविता येणे शक्य आहे.

उ-अ] बरीच्छारी विभागीय चौक्षणीची प्रकरणे तंबँधित विभागानी विशेष अधिकारी, विभागीय चौक्षणी, यांचीकडे आवश्यक मार्हिती न पाठीवल्याने पुलंबतं अवस्थेत असल्याचे, निर्दर्शनास आले आहे. विभागीय चौक्षणीच्या प्रकरणांबाबत दक्षतापूर्वक पाठ्यपुरावा करून ही प्रकरणे लवकर निकालात ऐक्षण्यात यादृष्टीने प्रत्येक विभागाने कार्यवाही करणे अगत्याचे आहे.

[ब] सादरकर्त्या अधिका-याकळून [Presenting Officer] वैधेय प्रतिसाद न मिळून विभागीय चौक्षणीच्या विलंबावे आणाऱ्ही एक कारण असल्याचे आदळून आले आहे. विभागीय चौक्षणीकरता सादरकर्त्या अधिकारी [Presenting Officer] म्हणून नव्युक्त केलेल्या अधिका-यास त्यावै नियमीत कामाव्यांतीरक्त ही जबाबदारी सोपांवलेली असते त्यामुळे विभागीय चौक्षणीच्या प्रकरणी पुरेसे लळ देणे अशा अधिका-यासांना शक्य डौत नाही. म्हणून या विभागांना विभागीय चौक्षणीच्यां फारासाढी स्वतंत्र अशा सादरकर्त्या अधिका-याच्या [Presenting Officer] पदाची गरण वाटत असेल अशा विभागानी त्याप्रमाणे योग्य पातळीवर ^{प्रत्यंगी} मितीचे प्रस्ताव त्यार करून पाठीवण्यास हरकत नाही.

८] काही विभागमध्ये शिस्तभिंगाची कारंवाई सुर करण्याची विभागीय चौक्षणी ऐकजादेशा झालेली परंतु चौक्षणी पूर्ण न झालेली अशी कित्येक लहान-लहान प्रकरणे दोर्घ काळ पुलंबत असून अशा प्रकरणांतील चौक्षणी पूर्ण करण्यासाठी लागण्याहोरा वैल व भेडनत सदर प्रकरणाच्या फ्लॉनडपत्तीच्या मानाने दोर्घ दुःहात असते असे निर्दर्शनास आले आहे. निरोनराव्या विभागातील वर्ग १ व वर्ग २ अधिका-याच्या अशा प्रकरणाच्ये पुनांवलोकन करून जेथे योग्य असेल तेवे अशी प्रकरणे वंद करण्याबाबत विवार करण्यासाठी सांचवाची एक तदर्थ तांमती नेमण्याच्या प्रस्तावावर सामान्य प्रशासन विभागात विवार चालू आहे, ही सांमती नेमल्यानंतर अशी प्रकरणे त्या सांमतीपुढे आणलो जावोत.

अराजपांत्रित कर्मया-यांच्या अशाच विभागीय चौक्कांच्या प्रकरणांबाबत
ैवभाग प्रमुखांनी अशाच धर्तीवर आपापल्या विभागामध्येखात्यामध्ये समित्या
स्थापन करांत्या, म्हणजे या सामित्या विभाग प्रमुखांना योंग्य त्या ईफारेशी
करू शकतोल.

वरील सूचनापै पालन कसोशांने केले जावे असे सर्व मंत्रालयीन विभागांना
आंणि त्यांच्या प्रशासकोय नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुखांना आदेश आहेत.

पा. लालाभक
सांघव [सेवा]
सामान्य प्रशासन विभाग.